

KUSURSUZ KUSURLULUĞUN İZLERİ: WABI-SABI FELSEFESİNİN SOFRA SERAMİKLERİNE YANSIMASI

TRACES OF PERFECT IMPERFECTION: THE REFLECTION OF WABI-SABI PHILOSOPHY IN DINNERWARE CERAMICS

Melisa ÇİÇEK, Aysun ERZİNCAN***, Demet HANCI****, Erol TÜRKMEN*****,
Kübra AS*****, Levent MERCİN*******

Öz

Doğallığı, sadeliği ve kusurluluğu estetik bir değer olarak benimseyen Wabi-Sabi, Japon kültürünün önemli bir felsefi değeridir. Mükemmeliyeti, simetriyi ve kusursuzluğu reddeden bu anlayış; asimetrik, organik ve zamanın etkisiyle eskimiş nesneleri güzelliğin yansıması olarak kabul eder. Hayatın her alanında kendini gösteren bu felsefe, sanat, tasarım ve mimari gibi birçok alanda minimalist ve sürdürülebilir yaşam biçimini teşvik eden estetik bir anlayış olarak benimsenmiştir. Doğal malzemelerin kullanımı, zamanın etkilerini yansıtan dokular ve gösteriştenden uzak minimalist tasarımlar bu felsefenin özünü oluşturmaktadır; geçiciliğin ve doğallığın kusursuz güzelliğini yücelterek, insanların mükemmeliyet arayışından arınmasını ve evrende yer alan her şeyi kusurları ile kabullenilmesini öğütür. Bu yaklaşım, seramik sanatında da asimetrik formlar, doğal dokular ve organik renk paleti aracılığıyla temel ilkelerini yansıtmaktadır. Rekabetin son derece yoğun olduğu sofraseraamiği sektöründe Wabi-Sabi felsefesine göre ürün tasarlanarak analizlerinin oluşturulması bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda, felsefenin sofraseraamiklerine yansıtılabilmesi amacıyla kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırma sürecinde Wabi-Sabi'nin felsefi ve estetik temelleri incelenmiş; elde edilen bulgular doğrultusunda geleneksel Japon düşüncesinden doğan bu yaklaşım, çağdaş estetik anlayışıyla birleştirilerek özgün sofraseraamiği tasarımları geliştirilmiştir. Tasarlanan ürünlere göre dekor tasarımlarında minimalizm anlayışının hâkim olduğu ve her bir parçanın doğanın özünü ve geçiciliğini yansıtan estetik bir değer sunduğu belirlenmiştir. Wabi-Sabi felsefesi yaklaşımına göre tasarlanan sofraseraamiği ürünlerinin sadece bir tasarım unsuru değil, aynı zamanda kullanıcının doğallığa, sadeliğe ve kusurluluğa yönelik farkındalığını artıran bir araç olarak öne çıktığı belirlenmiştir. Ortaya çıkan tasarımların rekabetçi ortamda kendine yer bulacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Wabi-Sabi, Japon felsefesi, Sofra seramiği, Kusurluluk
Abstract

Wabi-Sabi, which embraces naturalness, simplicity, and imperfection as aesthetic values, is recognized as a significant cultural value of Japanese philosophy. Rejecting perfection, symmetry, order, and flawlessness, this approach embraces asymmetrical, organic, and time-worn objects as reflections of beauty. This philosophy, manifested in all aspects of life, has been adopted as an aesthetic approach that encourages a minimalist and sustainable lifestyle in many fields, including art, design, and architecture. The use of natural materials, textures reflecting the influence of time, and minimalist designs that are devoid of ostentation constitute the essence of this philosophy. By extolling the flawless beauty of imperfection and nature, it counsels people to abandon the pursuit of perfection and embrace everything in the universe, even its imperfections. As in other fields, this approach, which finds its place in ceramics, is known to reflect its fundamental principles in these products through asymmetrical forms, natural textures, and an organic color palette. The aim of this research is to design and analyze products based on the Wabi-Sabi philosophy in the competitive table ceramics sector. To this end, a comprehensive literature review was conducted to reflect the Wabi-Sabi philosophy on table ceramics. The research process examined the philosophical and aesthetic foundations of Wabi-Sabi. Based on the findings, the characteristics of this approach, born of traditional Japanese philosophy, were combined with contemporary aesthetics to develop new, distinctive, and original table ceramic designs. These designs demonstrated how the Wabi-Sabi philosophy can be reflected in table ceramics. Furthermore, an analysis of the presented application examples was conducted to illustrate the design development process. Product analyses revealed that minimalism dominated the decorative designs, avoiding unnecessary ornamentation, ensuring that each piece offers an aesthetic value that reflects the essence and transience of nature. Natural color tones and organic patterns, designed in accordance with the fundamental principles of the Wabi-Sabi philosophy, have been found to take consumers on a visual and intellectual journey, transcending mere aesthetic objects. Tableware ceramics designed in accordance with the Wabi-Sabi philosophy are not only a design element but also a tool that enhances users' awareness of naturalness, simplicity, and imperfection. It is hoped that the resulting designs will find a place in the competitive landscape.

Keywords: Wabi-Sabi, Japanese philosophy, Dinnerware ceramics, Imperfection

ALTI AYDA BİR YAYIMLANAN ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİ

DOI: 10.5281/zenodo.18242164

Geliş Tarihi / Received
01.10.2025

Kabul Tarihi / Accepted
14.01.2026

Yayın Tarihi / Publication Date
22.01.2026

Sorumlu Yazar/Corresponding author

E-mail:
melisacicek99@hotmail.com

Cite this article: Çiçek, M.,
Erzincan, A., Hancı, D., Türkmen,
E., As, K., Mercin, L. (2026).
Kusursuz Kusurluluğun İzleri:
Wabi-Sabi Felsefesinin Sofra
Seramiklerine Yansıması, *D-Sanat*,
Ahmet Yakupoğlu Özel Sayısı, 16-
42.

Content of this journal is licensed
under a Creative Commons
Attribution-Noncommercial 4.0

**Melisa ÇİÇEK, Keramika Tasarım Merkezi, melisacicek99@hotmail.com, 0009 0006 6626 9338.

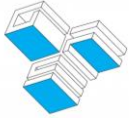
*** Aysun ERZİNCAN, Keramika Tasarım Merkezi, tasarim@keramika.com.tr, 0000-0002-7406-4344.

**** Demet HANCI, Keramika Tasarım Merkezi, demetparlak@keramika.com.tr, 0000-0002-0572-4855.

***** Erol TÜRKMEN, Keramika Tasarım Merkezi, trkmnerol@gmail.com, 0000-0002-4122-8330.

***** Kübra AS, Keramika Tasarım Merkezi, kubra.29052@gmail.com, 0009-0005-1438-2382.

***** Levent MERCİN, Profesör, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, levent.mercin@dpu.edu.tr, 0000-0001-5721-6054.

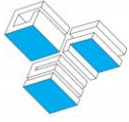

1. Giriş

Kültür, bir toplumu belirleyen temel manevi, maddi, entelektüel ve duygusal özelliklerin bütünü olarak tanımlanabilir. Kültür, sanat, yaşam tarzı, insan hakları, değer sistemleri, gelenekler ve inançları kapsar; bireyleri ve toplumları şekillendirir, ortak değerler ve gelenekler aracılığıyla birliği teşvik eder. Bir yaşam biçimi olarak da kabul edilen felsefe bu unsurlardan biridir. Toplumların ve milletlerin belirli felsefi yaklaşımlar doğrultusunda şekillendiği bilinmektedir. Japon felsefesi de bu yaklaşımlar arasında önemli bir yere sahiptir.

Köklü tarihi ile zengin kültürel birikime sahip olan Japon felsefesi genel olarak 13 temel öğreti üzerine inşa edilmiştir. Yaşama amacını bulmayı, kendini başkalarıyla kıyaslamamayı, sürekli gelişimi, kusurlara değer vermeyi, altın onarım sanatını, savurganlıktan kaçınmayı, sabretmeyi, kabullenışı, görünmeyen güzelliği fark etmeyi, doğa ile arınmayı, anın benzersizliğini ve gerektiği kadarla yetinmeyi öğütleyen temel prensiplere dayanan Japon felsefesi, derin bir düşünsel yapıya sahiptir. Doğanın yalnızca fiziksel çevre değil, aynı zamanda ruhsal bir rehber ve estetik bir ilham kaynağı olarak görüldüğü bu yapıda; Şintoizm, Zen Budizmi, Mono no Aware ve Wabi-Sabi gibi felsefi yaklaşımlar öne çıkmaktadır. Özellikle Şintoizm öğretilerinde doğa, her şeyin ruhunu barındıran kutsal bir alan olarak kabul edilirken; Zen Budizmi'nde ise insanın içsel huzuru bulacağı bir mekân ve meditasyonun temel kaynağı olarak görülmektedir. Mono no Aware felsefesinde doğadaki her şeyin geçici olduğunu kabul etmek ve bu geçiciliği derin bir duyarlılıkla hissedebilmek esastır. Bu felsefelerin birbiri ile harmanlanması sonucu ortaya çıkan Wabi-Sabi felsefesinde, doğadaki değişimin ve zamanın etkilerinin oluşturduğu kusurlara hayranlık duyulabileceği ve güzelliğin bir parçası olarak kabul edilebileceği, mükemmelliğin kusurlu olarak görülen çeşitli nesnelerde de bulunabileceğine dair bir düşünce biçiminin olduğu anlayış benimsenmiştir. Japon felsefe anlayışında doğa ile kurulan bu derin bağ, doğayı ve dengeyi insan yaşamının merkezine koymayı, doğal çevre ile uyum içerisinde bir yaşam sürmeyi esas alır.

Geleneksel Japon estetiği ve felsefesi olan Wabi-Sabi, hayatın tüm unsurlarının hiçbir şeyin uzun sürmeyeceği, hiçbir şeyin bitmeyeceği, hiçbir şeyin mükemmel olmadığı, yani eksik, kusurlu, geçici olduğunu savunur. Bu anlayış eksiklik, kusurluluk ve geçicilik gibi özellikleri kabul ederek bu tür güzellikleri benimseyip takdir etmeyi, zamanın akışını ve değişimi anlamayı teşvik eder (Du vd., 2024). Felsefi olarak incelendiğinde Wabi-Sabi, şeylerin geçici durumlarını, kusurlarını kabul etmeye ve evrende doğada hatta hayatta hiçliğin yerini anlamaya odaklanan bir anlayıştır. Temeli Budizm'e dayanan bu felsefe; Budist öğretilerdeki geçicilik, tatminsizlik ve bensizlik öğretilerini esas alır (Yurt ve Başarır, 2020, 680-681). Yaşamın doğasına derin bir farkındalıkla yaklaşmayı ve her şeyin değişim ve kusurluluk içinde olduğunu kabul etmeyi öğreten bu anlayış güzelliği sadelikte, doğallıkta ve zamanın bıraktığı

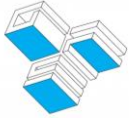
izlerde arar. Budizm'in etkisiyle mükemmeliyet arayışını sorgulayarak hayatın dinginliğini ve kabullenmeyi sağlayan Wabi-Sabi, sanat, tasarım, mimari, sürdürülebilir yaşam ve kişisel uygulamalar gibi pek çok alanda estetik ve felsefi bir rehber olarak kullanılabilir.

Wabi ve sabi ayrı ayrı ele alındığında iki ayrı kavram olarak karşımıza çıkar: Wabi, mütevazı sadelikteki güzelliği fark etmekle ilgilidir. Kalbimizi açmamızı ve maddiyatın kibrinden uzaklaşarak manevi zenginliği deneyimlememizi sağlar. Sabi ise, zamanın akışıyla, her şeyin nasıl büyüdüğü, yaşlandığı ve çürüdüğüyle ve bunun nesnelerde nasıl tezahür ettiğiyle ilgilenir. Güzelliğin, aslında gördüğümüz şeyin yüzeyinin altında, hatta başlangıçta bozuk olarak algıladığımız şeylerde bile gizli olduğunu öne sürer (İtani, 2021).

Wabi-sabi, daha bağlantılı bir yaşam biçimini, doğayla derin bir bağlantı içinde olduğumuz ve böylece en gerçek iç benliğimizle daha iyi bağlantı kurduğumuz bir yaşam tarzını ifade eden zarif bir felsefedir. Ayrıca Wabi-Sabi felsefesi, yalnızca bir düşünce sistemi değil, aynı zamanda günlük yaşamın birçok alanında uygulanan bir prensip haline gelerek seramik alanında da önemli bir yer tutmuştur. Wabi-Sabi anlayışı, doğal ve organik formlar, düzensiz yüzeyler, çatlaklar veya renk tonlarındaki varyasyonlar aracılığıyla anlam kazanmıştır. Bu yaklaşım, seramik objelere sadece işlevsellik değil, aynı zamanda ifadesel bir derinlik de kazandırmıştır. Sofra seramiklerinde ise Wabi-Sabi, kusursuzluk arayışından uzaklaşarak doğallık ve sıcaklık hissi veren form ve dekorları ortaya çıkartmıştır. Çatlak görünümleri, kendine özgü biçimi olmayan (amorfe) formlar, dokulu yüzeyler ve nötr renk paletleri, sofrasemamiklerini hem estetik hem de anlamsal zenginliği olan bir deneyime dönüştürmüştür. Bu sayede Wabi-Sabi, günlük yemek ritüellerine doğanın sadeliğini ve hayatın geçici güzelliğini katan derin bir anlam kazandırmıştır.

Bu çalışmada, Japon estetiğinin temel taşlarından biri olan Wabi-Sabi felsefesinin, doğallık, geçicilik ve kusurluluk üzerinden estetik bir değer sunan köklü geçmişi ve temel ilkeleri incelenmiştir. Zamanın izlerini taşıyan sanat eserlerinde (Görsel 1), objelerde, amorf yapılarda, organik formlarda ve doğal malzemelerde görülen bu anlayış, estetik bir değer olmanın ötesinde, insan yaşamındaki unsurlara karşı olumlu bir bakış açısı getirerek her şeyin değerli olabileceğini anlatmaktadır denilebilir.

Geleneksel Japon sanatında, mimarisinde ve günlük yaşamında köklü bir biçimde yer alan bu anlayış, son yıllarda modern tasarım yaklaşımlarıyla bütünleştirilerek çağdaş estetik anlayışının oluşumuna önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Bu bağlamda, konu ile ilgili yapılan literatür taramaları, gözlemler ve mevcut veriler ışığında, Wabi-Sabi felsefesinin sofrasemamiği ürün tasarımlarına uygulanabilirliği üzerinde durulmuş ve bu felsefi yaklaşım sonucu oluşan estetik anlayış, hem kültürel mirasın korunması hem de yeni ürün tasarımları oluşturabilmek için

modern sofa seramiği tasarımlarına yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu amaç ile yola çıkılan çalışmada, özgün form ve dekor çalışmaları geliştirilerek Wabi-Sabi felsefesi bu ürünlere uygulanmıştır. Bu amacı yerine getirirken rekabetçi bir sektör olan sofa seramiği tasarımlarına estetik, özgün alternatif ürünler kazandırılmıştır. Aynı zamanda, Wabi-Sabi'nin çevre dostu yaklaşımı ve sürdürülebilirlik ile olan ilişkisi incelenerek, bu felsefenin modern sofa seramiği tasarımlarında nasıl bir katkı sağlayabileceği de ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

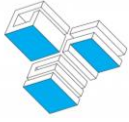
Bu araştırmanın genel amacı, Dünya'da rekabetçi olan sofa seramiği sektöründeki ürünleri Wabi-Sabi felsefesine göre tasarlamak ve bu tasarımların analizlerini yapmaktır. Elde edilen veriler ışığında sofa seramiği ürün tasarımlarının işlevsel, özgün ve estetik olup olmadıklarının analiz edilmesi de hedeflenmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada genel tarama modellerinden literatür taraması ve eser analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda Wabi-Sabi felsefesinin sofa seramiklerine yansıtılabilmesi için kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırma sürecinde Wabi-Sabi'nin felsefi ve estetik temelleri incelenmiş; elde edilen bulgular doğrultusunda geleneksel Japon felsefesinin doğurduğu bu yaklaşımın özellikleri, çağımız estetik anlayışı ile birleştirilerek işlevsel, yeni ve özgün sofa seramiği tasarımları geliştirilmiştir.

Wabi-Sabi'de estetik olgu olarak renk, malzeme, biçim, doku, güzellik anlayışı, yalınlık, boşluk ve denge gibi öge ve unsurlar, estetik bir bütünlük oluşturarak hem görsel hem de işlevsel olarak denge ve huzur arayışını yansıttıkları için Wabi-Sabi felsefesi estetik ilkelerinin tasarım örnekleri bağlamında ele alınmasını gerektirmiştir.

Geliştirilen tasarımların analizinde ve yorumlanmasında malzeme başlığının ele alınması, doğaya saygıyı esas alan Wabi-Sabi felsefesinin doğal, işlenmemiş ve sürdürülebilir malzemelerin kullanımını teşvik ederek kusurlu estetiği ön plana çıkartmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca renk başlığının ele alınması ise tasarımın temelinde bir eleman olarak rengin bulunmasıdır. Bunun yanı sıra biçim, doku, yalınlık, boşluk ve denge başlıklarının ele alınması tasarımın temelinde ilke olarak yer almalarındandır. Wabi-sabi sanatçılarının izleyiciye 'soyut' hiçbir şey sunmaması; Wabi-Sabi'nin bütünsel bir deneyim ve nesnelerin kendi güzelliğini detaylarda değil, iletilen duygudan elde edilmesini sağlaması güzellik anlayışının ele alınmasını ve irdelenmesini sağlamıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

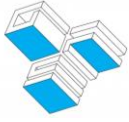
Araştırma literatür taraması ve elde edilen veriler ışığında özgün bir yaklaşım gözetilerek Wabi-Sabi felsefesinin estetik unsurları da dikkate alınarak 4 adet form ve 4 adet de sofrası seramiği dekor tasarımı ile bu tasarımların analizlerinin yapılması ile sınırlıdır.

2. Bulgular ve Yorum

Wabi-Sabi Felsefesi

Doğal ve doğal olmayan her türlü varlık üzerine düşünme, anlama, bilme ve anlamlandırma çabası olan felsefe, insanın varoluşa dair temel sorularına cevap aramaya yönelik bir etkinliktir (Topdemir, 2009, 120). Bu bağlamda, ilk kez Alexander Gottlieb Baumgarten tarafından “duygusal bilginin bilimi” olarak tanımlanan ve felsefenin bir alt disiplini olan estetik, “güzel” ve “yüce” kavramlarının duyu algısı ve hislere dayalı deneyimlerle doğada ve sanatta nasıl şekillendiğini inceler (Hoşgör, 2022). Estetik, yalnızca sanat eserlerinde değil, doğanın kendisinde de bulunan güzellik algısını anlamaya çalışırken; aynı zamanda bu algının insandaki duygusal ve bilişsel yankılarını sorgulayarak hem bireysel bir deneyim alanı hem de evrensel bir kavrayış zemini sunar. Felsefenin kapsayıcı doğası içinde estetiğin bu özgün rolü, insanın hem duyularıyla hem de zihinsel süreçleriyle dünyayı anlamlandırma çabasını derinleştirir. İşte bu noktada, Wabi-Sabi felsefesi, doğadaki kusurluluk, geçicilik ve sadeliği estetik bir anlayışla ele alarak bu anlamlandırma sürecine yeni bir boyut kazandırır.

Birbirinden oldukça farklı anlamlar içeren, Wabi ve Sabi kavramlarının bir araya gelmesi ile oluşan bu felsefi yaklaşım, birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde tanımlanmış olsa da temelde ortak bir noktada kesişen bir kavramı ifade etmek için kullanılmaktadır. Kökenleri 13. yüzyıla kadar uzanan bu iki kavramdan Wabi, sakinlik, uyum ve huzur gibi anlamlar taşırken; Sabi, yaşlanma, paslanma ve yalnızlık gibi kavramlardan türeyerek, bir nesnenin üzerinde zamanın etkisiyle oluşan izleri ifade etmek için kullanılmaktadır (Göksel ve Erbay, 2021, 925). Pilgrim Wabi’yi estetik bir safiyet ve sadelik olarak tanımlarken, Sabi’yi, eskimiş, yıpranmış nesnelerin ya da yalnızlık duygusunun içsel huzurunu ifade ettiğini belirtmektedir (Pilgrim, 1977, 289-292). Sabi dış görünüme odaklanarak zamanın geçişi ile şeylerin doğal olarak değişen görünüşleri karşısında dikkat, saygı ve takdir uyandırırken Wabi ise daha geniş bir nitelik yelpazesine hitap ederek dış formun veya görünen durumun yanı sıra aynı zamanda içsel niteliği de ifade eder. Wabi nesnelerinin takdiri, bir keşif ve katılım sürecidir. Bu süreç, izleyicinin aktif bir şekilde dâhil olmasını gerektirirken buna karşılık sabi estetiği daha hızlı ve doğrudan algılanabilir. Nesneler, sabi estetiğine uygun şekilde tasarlanabilirken, Wabi özelliği kazanabilmeleri için doğal olmaları şarttır. Çünkü Wabi, bilinçli olarak yapılamaz ve yalnızca kendiliğinden ortaya çıkar (Du vd., 2024, 83). Juniper’a (2003, 51) göre, Wabi-

Sabi felsefesinde mütevazı, sade, kusurlu hatta çürümüş olanda abartısız bir güzellik bulunur ve her şeyin geçiciliğinde melankolik bir estetik duygusu yakalanır. Bu bağlamda, Wabi-sabi felsefesi, estetik bir anlayış ve yaşamın doğal döngüsüne duyulan derin bir saygı olarak öne çıkarak mükemmeliyeti aramak yerine kusurlulukta, sadelikte ve geçicilikte bir anlam bulmayı öngörmektedir. Wabi'nin sakinlik ve huzurla, Sabi'nin ise zamanın izleriyle harmanlanması, insanın hem kendi iç dünyasında hem de çevresiyle olan ilişkisinde derin bir uyum yaratır. Bu yaklaşım, sadece bir tasarım veya sanat felsefesi değil, aynı zamanda yaşamın kusurlu ve geçici doğasını kabullenerek daha anlamlı bir varoluş şekli sunmaktadır. Wabi-Sabi, basitlikteki zarafeti ve kusurlardaki güzelliği görebilme yetisini geliştiren, her şeyin geçici olduğunu hatırlatan bir yaşam rehberi niteliğindedir.

Japon estetiğinin en önemli unsurlarından biri olarak görülen Wabi-Sabi felsefesi, Kintsugi, Shibusa ve Mono no aware olarak adlandırılan Japon estetiğiyle de yakından ilişkilidir (Yurt ve Başarır, 2020, 681). Kırılan nesneleri altınla onarma sanatı olan Kintsugi, Wabi-Sabi estetiğinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu felsefeye göre, bir nesne kırıldığında yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda duygusal bir kayba da yol açabilir. Çünkü kullanılan nesneler, zamanla bireylerin kimliğinin bir parçası haline gelir ve yaşanmışlıklarla içselleştirilir. Bir nesne kırıldığında, bu sadece fiziksel değil, duygusal bir kayıp da oluşturur. Kintsugi, bu kaybı onararak nesneye verilen değeri gösterir ve kişisel anlamlandırma sürecinin bir ifadesi olarak önem kazanır (Başak, 2022, 163-164). Shibusa, düzensiz formlar, sadelik, incelik, doğallık, huzur, sessizlik ve özellikle karşıt unsurların birleşimiyle, zamanın ötesinde bir huzur ve sükûnet duygusu yaratmayı değerli bulan estetik bir yaklaşımdır (Yurt ve Başarır, 2020, 681). Eşyalara yönelik empati anlamına gelen Mono no Aware, her şeyin geçici olduğunu ve sahip olunan şeylerin değerinin bilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Bal, 2020, 525). Bu yaklaşımlar, Japon kültürünün derinliklerine işleyen, zamanın ve doğanın evrimsel akışını kucaklayan bir anlayışa dayanmaktadır. Bu felsefe anlayışları, yaşamın ve sanatın sadeliğinde bulunan derin anlamları ve güzellikleri keşfetmeye olanak sağlar. Zamanla şekillenen ve değişen her şeyin, tıpkı insan yaşamı gibi, değerli olduğu bir bakış açısı sunar ve estetik anlayışları, insanın doğayla, geçmişle ve kendisiyle kurduğu anlamlı ilişkileri yansıtır.

Japon estetik anlayışının temel unsurlarından biri olan Wabi-Sabi, doğanın döngüsellikinden ilham alarak mükemmel olmayan ve eksik görünen unsurların içinde saklı kalmış estetik değerleri keşfetmeyi teşvik eder. Minimalizm ve doğallığı merkeze alan bu anlayış, modern tasarımın sıklıkla vurgu yaptığı simetri ve parlaklığa alternatif bir bakış açısı sunar. Felsefi temelleri insan hayatının faniliğini kabul etmeye dayanan Wabi-Sabi, geçiciliği bir güzellik kaynağı olarak görür ve her nesneyi eşsiz kılan nitelikleri ön plana çıkarmayı amaçlar.

Wabi-Sabi estetiği, tasarımın temelini doğallık, sadelik ve işlevsellik üzerine kurar. Bu anlayış, formun genellikle kullanılan malzemelerin doğal özellikleri ve işleviyle belirlendiği, simetrinin ve düzenliliğin ise arka planda kaldığı bir yaklaşımı benimser. Genellikle asimetrik form kullanılarak doğallık ve organik yapı ön planda tutulur. Pürüzsüz parlak yapı aksine pürüzlü, düzensiz ve doğal bir yapı tercih edilerek mükemmeliyet arayışından uzak durulur. Kullanılan materyallerin kusurları, zamanın etkisi ile meydana gelen izleri objeye derinlik ve anlam katarken doğadan alınan tonlardan oluşan pastel tonlarındaki renk paleti ve kullanılan öğeler ile doğal ve zorlamasız bir denge oluşturularak tasarımın doğallığını ve estetik gücünü ortaya koyar (Juniper, 2003, 106-118).

Cooper'a (2018) göre Wabi-Sabi, dört temel prensibi içerir:

- Var olan her şey hiçlikten gelir ve hiçliğe geri döner.
- Geçicilik Wabi-Sabi felsefesi içinde bir anlam kazanır.
- Wabi-Sabi hayatın geçici doğası üzerine derinlemesine düşünmeyi ve farkındalık kazandırmayı teşvik eder.
- Wabi-Sabi hayatı daha bütüncül bir perspektiften ele alarak hayatın geçici niteliklerini takdir etmeyi sağlar (Cooper, 2018, 4).

Bu yaklaşım özellikle de seramik (Görsel 1), mimari, iç mekân tasarımı (Görsel 2), sanat ve tasarım, moda, el sanatları, bahçe düzenlemeleri ve gibi günlük yaşamın pek çok alanında kendine yer bulmuştur. Seramik alanında doğal ve organik formlar, düzensiz yüzeyler, çatlaklar ve renk tonlarındaki varyasyonlar, Wabi-Sabi seramiklerinin karakteristik özellikleridir.

Sofra seramiklerinde Wabi-Sabi, çatlak sır görünüşleri, düzensiz formlar, dokulu yüzeyler, rastlantısal desenler ve nötr renk paletleri gibi unsurlar sofra seramiklerinde Wabi-Sabi estetiğini ifade etmek için sıklıkla kullanılır (Görsel 1).

Görsel 1. Wabi-Sabi Felsefesinin Sofra Seramiğine Yansıması, 2024

Görsel 2. Serhii Makhno, ailesi için bir WABI SABI dairesi tasarımı, 2024

Wabi-Sabi Felsefesinin Doğuşu ve Gelişimi

Günümüzde wabi-sabi dışarıdan bakıldığında tuhaf bir duygu gibi görünebilecek olan Japon kültürünün kendine özgü bir yönü olarak kabul edilir. Fakat Wabi-Sabi kavramı, Çin'deki Song Hanedanlığı döneminde (960-1279) Taoizme kadar uzanır. Doğanın akışıyla uyum içinde yaşamayı ve evrenin değişken, geçici doğasını kabullenmeyi temel alan Taoizm, sanat ve yaşamda bir ilke haline gelerek Zen Budizmi aracılığıyla Wabi-Sabi estetiğini derinden etkilemiştir (Juniper, 2003, 7).

Wabi-Sabi felsefesinin en belirgin ve kapsamlı ifadesi, Japon çay seremonisi geleneklerinde görülür. Bu çay seramonisi geleneğinde ortaya çıkan estetik, ilk olarak Zen rahibi Murata Shuko (1423-1502) tarafından, prestij odaklı elit kültüre karşı yerel ve sade mutfak eşyalarını tercih ederek geliştirilmiş ve çaya mütevazı bir yaklaşım kazandırmıştır. 16. Yüzyılda Sen no Rikyu (1522-1591), sade malzemelerle inşa edilen ilk minimalist çay odalarını tasarlayarak Wabi-Sabi estetiğini zirveye taşımıştır (Koren, 1994, 31-33). *Sō-an* adı verilen çay kulübesi, geçici, kırılğan ve doğaya uyumlu bir yapıya sahiptir (Görsel 3). Bu çay kulübesinin en dikkat çekici özelliklerinden biri, yaklaşık bir metre yüksekliğindeki giriş kapısıdır. Bu kapı, tevazu ve eşitlik simgesi olarak tasarlanmıştır. Çay seremonisine katılan misafirler, meslekleri veya mevkileri ne olursa olsun, bu kapıdan geçerken eşit hale gelirler (Özer, 2013, 42). Dayanaksız olmasına rağmen, hafif yağmur ve nemden koruyabilecek kadar işlevseldir ve doğaya meydan okumayan, mütevazı duruşu sayesinde insan ile doğa arasındaki sınırları en aza indirgemektedir. Sen no Rikyū'nun çay seremonilerinde kullandığı nesneler de bu sadelik anlayışına uygun şekilde tasarlanmıştır; işçilerin ve köylülerin kullandığı ya da rustik etkilerle yapılan seramikler tercih edilmiştir. Rikyū, çay seremonisini bir ritüel haline getirerek, Wabi-Sabi felsefesi doğrultusunda gösteriştense uzak, sade ve ekonomik bir zarafet sunmuş, pahalı nesneleri reddederek her şeyi basitlik anlayışıyla yapılandırmıştır (Başak, 2022, 165-166).

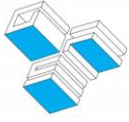
Görsel 3. *Çay Evi, Suikei-en bahçesi, Tokyo 2024*

Çay seremonilerinde kullanılan çay kâseleri genellikle seramik olmakla birlikte raku adı verilen bir pişirme tekniği ile fırınlanır. Bu teknik, düşük sıcaklıkta eriyen sırların hızla ısıtılarak ani şoklarla çatlamasını ve çeşitli yüzey efektleri oluşturmasını sağlar. Oluşturulan raku seramiklerinin her biri eşsiz olmakla birlikte düşük sıcaklıkta fırınlanmış olmaları nedeniyle yüzeyleri zamanla solup matlaşır (Cooper, 2018, 5). Seramiklerin yüzeyinde oluşturulan bu benzersiz yüzey efektleriyle doğanın geçici ve kusurlu güzelliği vurgulanırken pişirme tekniği ile her parçanın benzersiz olması sağlanır. Zamanla matlaşan yüzey, Wabi-Sabi'nin geçici doğasını kusursuz bir şekilde yansıtarak bu estetiğin temel özelliklerini güçlü bir şekilde ifade eder. Tüm bu özellikleriyle raku seramikleri, Wabi-Sabi felsefesinin estetik anlayışını iyi şekilde yansıtan bir teknik olarak öne çıkmaktadır (Görsel 4).

Görsel 4. Chojiro tarafından “Kato” olarak adlandırılan siyah raku çay kasesi, 2024

Japon çay seremonilerindeki uygulamalar, Wabi-Sabi felsefesinin somut bir yansımasıdır ve bireyleri günlük hayatın karmaşasından sıyrarak anın değerini keşfetmeye davet eder. Buradaki uygulamalar objelerin, mekânların ve ritüellerin doğal akışlarını takdir ederken bireylerin kendi içsel huzurlarını da bulmalarına yardımcı olur. Bu felsefe, bireylerin geçmişin mirasına, doğanın geçici güzelliğine ve basitliğin gücüne odaklanmalarını sağlayarak derin bir manevi ve estetik deneyim yaşamalarına zemin hazırlar.

Wabi-Sabi Felsefesinin Estetik İlkeleri

Wabi-Sabi felsefesi sadece düşünsel bir yaklaşım değil tasarımdan kullanıldığı mimari alanlara, objelere, nesnelerden sanat eserlerine kadar geniş bir yelpazede kendisini göstererek işlevsellik ve estetik açıdan derin bir etki bırakmıştır. Wabi-Sabi’de estetik olgu renk, malzeme, biçim, doku, güzellik anlayışı, yalınlık, boşluk ve denge gibi öge ve ilkeler ile öne çıkar. Bu unsurlar, estetik bir bütünlük oluşturarak hem görsel hem de işlevsel olarak denge ve huzur arayışını yansıtır. Mimaride de doğanın sadeliğine geri dönülen daha konforlu bir tasarım anlamına gelir. "Mükemmelliğin" materyalist bir idealizasyonu ile kristal berraklığında bir mekânın sahte iddiası yerine, ham dokuların unsurlarını benimser (Kyoto-ryokan-sakura, 2019).

Renk

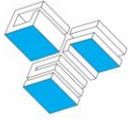
Japon günlük yaşamında benimsenen "*soft is better*" anlayışı, pastel, yumuşak ve keskin olmayan unsurlara yönelik bir tercih olarak öne çıkmaktadır (Özer, 2013, 35). Doğadan ilham alan Wabi-Sabi felsefesi, renk tercihleriyle de varlığını sürdürmüş ve doğada bulunmayan yapay renklerden kaçınılmıştır. Bunun yerine toprak tonları, kahverengi, bej, beyaz ve gri renk gibi nötr tonlar ile yeşil ve mavi tonları öncelikli olarak tercih edilmiştir (Göksel ve Erbay, 2021, 936-937). Wabi-Sabi felsefesinde tercih edilen renk anlayışı yalnızca estetik ve görsel bir tercih değil, doğa ile kurulan derin bağlantıyı ifade etmektedir (Görsel 5).

Görsel 5. Wabi-Sabi Felsefesinde Tercih Edilen Doğa İlhamlı Renk Tonlarından Bazı Örnekler, 2024

Malzeme

Doğaya saygıyı esas alan Wabi-Sabi felsefesi, doğal, işlenmemiş ve sürdürülebilir malzemelerin kullanımını teşvik ederek kusurlu estetiği ön plana çıkartmaktadır. Bu anlayış doğrultusunda ahşap, taş, bambu, hasır ve kil gibi organik malzemeler, doğal özellikleri korunarak kullanılmakta, üzerlerinde yer alan kusurlar ise yaşanmışlığı ve zamanın izlerini yansıtarak estetik bir değer kazanmaktadır. Örneğin sıva ile kaplanmadan bırakılan tuğla, beton yüzeyler ya da eskitilmiş ahşap malzemeler kullanılarak modern ve işlenmiş malzemeler yerine çevreye duyarlılığı

arttıran doğal malzemeler üzerlerine herhangi bir işlem yapılmadan kullanılmaktadır (Göksel ve Erbay, 2021, 937-938).

Biçim

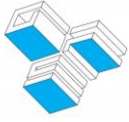
Genellikle temiz çizgileri ve kesin geometrik şekilleri vurgulayan modern tasarımın aksine, Wabi-Sabi organik kusurların güzelliğini kutlar ve yuvarlak, doğal formları tercih eder. Wabi-Sabi iç tasarımında, görsel odak katı geometrilerden ve keskin tanımlanmış kenarlardan uzaklaşır. Bunun yerine, malzemelerin doğasında var olan doğayı vurgulayan nazik eğrilere, yumuşak çizgilere ve ince düzensizliklere doğru çekilir. Doğal kusurlara duyulan bu takdir, Wabi-Sabi iç tasarımının genellikle el yapımı parçaları içermesinin nedenidir. El yapımı ürünler doğal olarak bir mekâna sıcaklık ve bireysellik duygusu katan benzersiz, türünün tek örneği özellikler sergiler (danslegris.com, 2025).

Doku

Wabi-Sabi estetiğinde, kusurlu, düzensiz ve doğal süreçlerle oluşan dokuların güzelliği vurgulanır (Görsel 6 a-b-c). Bu anlayış, ürünler üzerinde oluşan dokuların hem sanatçı sezgileri hem de kontrol dışı faktörler ile şekillenmesini sağlayarak hayatın zorluklarını ve kusurlarını hatırlatır. Özellikle Japon seramik sanatında seramiğin pişirimi esnasında sır akmaları ve çatlak oluşumlarıyla gözlemlenen bu durum Wabi-Sabi felsefesinde hayatın akışına teslim olmayı ve kusurları ile kabul etmeyi temsil etmektedir (Özer, 2013, 32-33). Bu özelliği sayesinde Wabi-Sabi, yalnızca bir estetik anlayış olmaktan öteye geçer.

Görsel 6 a-b-c. Wabi-Sabi Ruhu Dokularına Şehirden Örnekler, 2024

Güzellik Anlayışı

Konvansiyonel güzelliğin acı ve kırılganlığı, bugünkü boşlukta zamanın geçişi içinde gerçekleştirildiğinden kaybolur. Nesne, ustaca ve anlaşılır detayın içinde, güzelliğin farklı duyumlarını ortaya çıkarır. Ama bu aksettirilen belirli hassasiyetin, soyut belirli detayları, seyirci için zor bir bütünsel deneyimdir. Aslında, Wabi-sabi sanatçıları izleyiciye ‘soyut’ hiçbir şey sunmaz. Wabi-sabi bütünsel bir deneyimdir ve nesneler kendi güzelliğini işin belirli bir detayından değil, iletilen duygudan elde eder. Son aşamada güzel, diğer ilkelerden öte edebiyatın, tiyatronun ya da seremoninin deneyimlenmesiyle daha kolay iletilir (Deniz, 2013).

Yalınlık

Wabi-Sabi felsefesinde yalınlık, sadelik ve basitlik anlayışının en önemli yansımasıdır. Fazla süslerden ve karmaşadan kaçınılmasını savunan bu ilke, doğa merkezli düşünce biçimini ifade eden en önemli estetik özelliklerden biridir. Yalnızca sanat eserlerinde değil aynı zamanda yaşamda da her şeyin özüne odaklanarak basitlikteki zarafeti ve içsel huzuru keşfetmeyi teşvik eder. Bu yaklaşım hayatın her alanında sadeleşmeyi ve doğallığı yüceltirken, insanlara güzelliğin basitlikte ve zarafette bulunduğunu hatırlatır.

Boşluk

Birçok sanat dalında önemli bir öge olarak kullanılan boşluk (uzam), Japon sanatında önemsiz bir unsur olarak görülmek yerine, en, boy, yükseklik ve zamandan oluşan dört boyutlu bir varlık alanı olarak değerlendirilmekte ve ortaya çıkan sanat eserinin bir elemanı olarak kabul edilmektedir. Wabi-Sabi felsefesinde boşluk, kavram olmaktan çok gösterge olarak ele alınır. Cheng’in Çin resmi için dile getirdiği *“nitelikli sanat, dolu alanların içinde boşluklar barındırabilen sanattır.”* Yaklaşımı, Wabi-Sabi estetik anlayışıyla uyum içerisindedir (Özer, 2013, 38-39). Sanatta mekân kavramını *gerçek mekân* ve *resimsel mekân* olarak iki farklı boyutta düşünebiliriz. Gerçek mekân belirli bir hacme sahip olan üç boyutlu mekândır. Resimsel mekân ise görsel sanat eserlerinde yer alan ve izleyicide mekân etkisi oluşturan yüzeylerdir. Bu yüzeyler boşluklardan da oluşabilir (Alakuş ve Mercin, 2023).

Denge

Wabi-Sabi’nin en önemli ölçütlerinden biri de dengedir. Zen felsefesinden izler taşıyan bu anlayış, Ying-Yang’ın tasarım öğelerinde zıtlık oluşturan asimetrik dengesini de kapsamaktadır. Aynı zamanda tek bir felsefi, sanatsal veya düşünsel sistem yerine, farklı akım, tarz ya da anlayışlardan seçilen unsurların bir araya getirilmesiyle oluşturulan ve genellikle birbiriyle çelişebilecek unsurların uyum içinde birleştirilerek kendi bağlamında bir bütünlük yaratan Eklektizmden de etkilenmiştir. Asimetrik güzellik ve anestetik çekicilik gibi temalarla da ifade

edilebilen Wabi-Sabi felsefesi, kavramsal olarak zıtlıkların üzerine kuruludur. Doğada imha ve inşanın bir arada bulunması, bu estetik anlayışa da yansır. Her şeyin birbiri ile takım olmasından ziyade ürünlerin ya da eşyaların uyumu kişisel tercihlere bırakılmıştır. Kullanıcı farklı tarz renk ve dokuda ürünleri bir araya getirerek elektik ve tamamen kişiye özgü bir tarz yaratabilmektedir (Göksel ve Erbay, 2021, 938-939).

Wabi-Sabi Felsefesi Doğrultusunda Oluşturulmuş Sanat Eserleri

Araştırmanın bu bölümünde, Wabi-Sabi felsefesi doğrultusunda eser üreten sanatçılardan seçilen örnek çalışmalar incelenmiştir. Bu eserler, Wabi-Sabi'nin temel unsurlarını belirgin biçimde yansıtmaları, doğal malzemelere dayalı üretim süreçleri ve kusurluluk ile geçicilik kavramlarını estetik bir yaklaşım olarak benimsemeleri nedeniyle tercih edilmiştir. Söz konusu çalışmaların hem geleneksel Japon estetiğiyle bağlantı kurması hem de çağdaş sanat anlayışıyla ilişki sunması, onları araştırma açısından uygun bir örneklem hâline getirmiştir. Bu kapsamda ilgili eserlere ve bu eserlere yönelik analizlere yer verilmiş; ayrıca eserlerin seçim süreci, sınıflandırma yöntemi ve sanatçıların konuya ilişkin görüşleri doğrultusunda kapsamlı bir değerlendirme sunulmuştur.

Footed Bowl (1986 Civarı)

Görsel 7. Lucie Rie, *Footed Bowl*, 2024

Lucie Rie'ye ait olan Footed Bowl isimli eser (Görsel 7) incelendiğinde, eserin yuvarlak ve ayağa doğru zarif bir şekilde daralan akıcı form oluşturduğu, sade, estetik bir dil ile denge ve zarafetin bir yansıması olduğu söylenebilir. Kullanılan malzeme ile Wabi-Sabi felsefesinin yapıtaşlarından biri olan doğallık anlayışı belirgin olurken, uygulanan sır pışırım tekniği, bunun sonucunda oluşan dokular ve nötr renk paleti ile de bu anlayışın daha çok pekiştiği ifade edilebilir.

Kazahana Moon Jar (2023)

Görsel 8. Akiko Hirai, *Kazahana Moon Jar*, 2024

Wabi-Sabi felsefesinin modern bir yorumu olarak kabul edilen Akiko Hirai'nin Ay Kavanozları (Görsel 8), kusurların estetik bir unsur olarak vurgulanması, sır ve kül reaksiyonlarıyla zamanın etkilerinin taklit edilmesi ve doğal malzemenin kullanımı ile eserlerin hem estetik hem de felsefi bir derinlik kazanmasını sağlamıştır. Geleneksel Japon felsefesini modern bir sanat anlayışıyla birleştiren bu eser, Wabi-Sabi felsefesinin günümüzdeki güçlü bir temsilcisi olarak dönemsel sınırların ötesine geçen bir deneyim sunmaktadır.

Pot with Four Indents and Cylindrical Foot (1975 Civarı)

Görsel 9. Hans Coper, *Pot with Four Indents and Cylindrical Foot*, 2024

Hans Coper'in Pot with Four Indents and Cylindrical Foot eseri (Görsel 9), Wabi-Sabi felsefesinin sadelik, doğallık ve kusurluluk ilkeleriyle derin bir bağ taşımaktadır. Yüzey dokusu ve uygulanan sır görünümü organik, doğal bir his yaratırken, toprak tonlarından oluşan renk paleti eserin doğayla uyumunu belirginleştirmiştir. Dokulu ve girintili gövdesi ile silindirik ayağı, geleneksel çömlek formunun sınırlarını zorlayan modern ve sınırsız bir ifade sunarken, aynı zamanda dengeli yapısıyla kusurun estetik varlığını yansıtmaktadır.

İsimsiz (2019 Civarı)

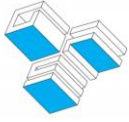
Görsel 10. Kazunori Hamana ve Yukiko Kuroda, *İsimsiz*, 2024

Kazunori Hamana ve Yukiko Kuroda'nın isimsiz eseri (Görsel 10) incelendiğinde, yüzeyinde bulunan çatlaklar, düzensiz şekiller, nötr ve doğal renklerin bir araya gelmesi ile kusurlu güzelliğin öne çıkarıldığı Wabi-Sabi estetiğinin bir örneğini temsil etmekte olduğu söylenebilir. Yüzeydeki düzensizlikler, çatlaklar ve kırıklar, bir yandan kırılmış yerlerini toz haline getirilmiş veya toz altın, gümüş veya platin ile karıştırılmış reçine ile onarma sanatı olarak bilinen Kintsugi felsefesinin bir yansıması olarak karşımızda dururken, diğer taraftan da zamanın izlerini taşıyan bir patina etkisi yaratmaktadır. Bu da Wabi-Sabi'nin zamanın akışını kabul etme ve yaşlanmanın güzelliğini takdir etme anlayışı ile uyumunu göstermektedir. Eserdeki sade renk paleti ve yalın formu ise Wabi-Sabi'nin fazla süslemeden uzak durarak doğallığa önem verme ilkesini yansıtmaktadır.

Yohen Blue Flower Vase

Görsel 11. Akashi Baba, *Yohen Blue Flower Vase*, 2024

Akashi Baba'nın "Yohen Blue Flower Vase" isimli eseri (Görsel 11) incelendiğinde, renk, görünüş, doku ve biçim bakımından oldukça dikkat çekici bir sanat eseri olduğu söylenebilir. Esere hâkim olan derin mavi tonlar izleyiciye görsel bir şölen sunarken yüzeyinde yer alan belirgin çatlaklar ve derin pürüzlü dokular anlamlı bir zenginlik katmaktadır. Zamanın etkisiyle oluşan doğal değişimleri ve geçmişteki kullanımların bıraktığı izleri anlatan bu vazodüzensiz form, doğal doku ve renk varyasyonları ile eserin doğallığını ön plana çıkarmaktadır. Çatlaklar ve pürüzler, eserin karakterini yansıtarak izleyicisine zamanın izlerini taşıyan anlamlı bir deneyim sunarak Wabi-Sabi felsefesinin güzellik kusurlarda ve eksikliklerde bulunur anlayışını ifade etmektedir.

Wabi-Sabi Felsefesinin Sofra Seramiklerine Entegrasyonu, Form ve Dekor Uygulama Örnekleri

Araştırmanın bu boyutunda Wabi-Sabi felsefesine göre araştırmacılar tarafından üretilmiş sofraseramiği tasarımlarına ve bu tasarımların analizlerine yer verilmiştir. Bu kapsamda Form Tasarımı Uygulama Örnekleri ile Dekor Tasarımı Uygulama Örnekleri ayrı ayrı ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Form Tasarımı Uygulama Örnekleri

Sanat alanında form genellikle şekil ile karıştırılan bir kavramdır. Ancak en temel fark formun üç boyutlu (hacim) olması şekil'in ise iki boyutlu olmasıdır. Abidin, Sigurjónsson, Liem ve Keitsch'e (2008) göre endüstriyel tasarımda tasarım sırasında form(lar)ın oluşturulması, nokta, çizgi, düzlem veya yüzey ve *hacim* gibi görsel öğelerin temel varlıklarının kullanımının yanı sıra kompozisyonu veya yapıyı bir araya getirmek için organizasyon kuralları ve ilkelerinin anlaşılmasını içerir. Bunlar ton ve doku yaratan, görsel ilgi ve anlam katan formun niteliklerinin bir parçasıdır. Formların özgün olmasının endüstriyel tasarım ürünlerinin tercih edilmesinde en önemli özelliklerden biri olduğu söylenebilir. Çünkü form bir ürünün tasarım alanına girer. Tasarımın pazar ekonomisinde değer yaratma işlevi ise 21.yüzyıla girildiğinde daha da pekişmiştir. Büyüme ve değer yaratma şirketlerin en büyük sorunlarından biri haline gelmiştir; daha fazla seçenek sunulmasına rağmen tüketiciyi tatmin etmek zorlaşmıştır. Şirketler farklılaşmak ve ticari avantaj sağlayabilmek için teknolojiye ve tasarıma daha fazla yatırım yapmaya başlamıştır (Toros, 2021). Dolayısı ile bu çalışmada bu unsur göz önüne alınarak wabi-sabi felsefesinden esinlenilerek form tasarımları oluşturulmuştur.

Form Tasarımı Uygulama Örneği 1

Görsel 12. İncelendiğinde, sofraseramiği setinde yer alan ürünlerdeki simetrik olmayan çatlak görünümlü dokular ile doğal taş hissi veren yüzey görünümünün kusurlu güzelliği, Wabi-Sabi felsefesinde doğallığa verilen önemi ön plana çıkartan birer özellik olduğunu göstermektedir. Bugüne kadar çoğunlukla simetrik yapıda tasarlanan

formların aksine asimetrik denge özelliği ile malzemenin doğallığını vurgulayan bu set, fazla süslemeden kaçınılarak Wabi-Sabi felsefesinin sadeliğe verdiği önemi yansıtmak için tasarlandığı söylenebilir. Setteki tabakların yüzeyinde yer alan çatlak görünümlü dokular, zamanla oluşmuş bir yıpranmışlık etkisi yaratırken, hayatın akışının kabullenilmesini ve yaşanmışlığın güzelliğine saygı duyulmasının bir yaşam felsefesi olması gerekliliğini bize hatırlatmaktadır. Ayrıca tabaklardaki düzensiz form ve estetik unsurlar, el işçiliği hissi oluşturarak her ürünün özgün olduğuna bir gönderme yapmaktadır.

Görsel 12. Keramika Tasarım Merkezi, *Form Tasarımı Uygulama Örneği 1*, 2024

Form Tasarımı Uygulama Örneği 2

Görsel 13. İncelendiğinde, bu tasarımda yer alan yemek setindeki her bir tabağın farklı ve düzensiz formlarındaki doğal taşlara benzeyen şekilleri, doğadaki nesneler ile diğer oluşumların asimetrik, farklı ve zıtlıklar içinde ortaya çıkan görünümleri, doğallığı, uyumu ve dengeyi hatırlatmaktadır. Ayrıca zamanın akışına bırakıldığında doğada bulunan her şeyin geçici olduğuna, hiçbir şeyin eşinin ya da benzerinin bulunmadığına dair izler taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu setteki tabakların birbirine benzememesi de bu yaklaşım ile ele alınmıştır. Bu düzensizlik, doğal unsurların zamanın etkisi ile değişime uğrayarak kendine has bir hal almasını simgelediği de söylenebilir. Prusinski'nin de (2013) belirttiği gibi Japon filozof Izutsu Toshiko asimetri, kusurluluk, biçimsizlik, eksiklik ve kaba sadeliğin daha önce beğenilen standartlaştırılmış güzellik biçimleri yerine estetik özellikler olarak çok değer verilen bir şey haline geldiğini ifade etmiştir. Bu ifadeden hareketle setteki tabaklar, formu itibarıyla doğanın sunduğu düzensizliğe, organik yapıya ve değişkenliğe estetik bir anlam yüklerken, sade ve minimalist bir tasarıma sahip olması ile de Wabi-Sabi felsefesinin fazla süslemeden arınma prensipleriyle de uyumludur denilebilir. Dolayısı ile bu yemek seti insanlara yalnızca yemek yeme imkânı sunan işlevsel bir obje olarak değil aynı zamanda Wabi-Sabi felsefesinin estetik ve düşünsel temellerini somutlaştırarak günlük kullanım eşyası olarak karşımıza çıkan bir tasarım nesnesine dönüştürülmüş biçimdir denilebilir.

Görsel 13. Keramika Tasarım Merkezi, *Form Tasarımı Uygulama Örneği 3*, 2024

Form Tasarımı Uygulama Örneği 3

Görsel 14. İncelendiğinde, bu tasarımda yer alan yemek setindeki tabakların ve kâselerin detaylardan arınmış olması, sade ve yalın bir yaşam tarzını benimseyen Wabi-Sabi felsefesinin bir yansımasıdır denilebilir. Ayrıca tabak ve kâselerin üzerinde yer alan ağaç dallarını andıran hafif dokulu, dağınık ve organik yumuşak geçişli çizgiler, bir yandan Wabi-Sabi felsefesinin kusurluluğun içerisindeki güzellik kavramına özgün bir örnek oluştururken, diğer yandan da doğaya olan bağlılığa atıfta bulunmaktadır. Bu yaklaşım ile tasarlanan yemek seti oluşturulurken, yemek setine estetik bir görünüm katma isteği ile birlikte, tabak ve kâselerin uzun yıllar kullanılmışlıkların verdiği değişimin izlerini yansıtmak ve geçen zamanının hissettirilmesi ile duygusal bir bağın deneyimlenmesine olanak vermek amaçlanmıştır.

Görsel 14. Keramika Tasarım Merkezi, *Form Tasarımı Uygulama Örneği 4*, 2024

Form Tasarımı Uygulama Örneği 4

Görsel 15. İncelendiğinde, bu tasarımda yer alan yemek setindeki tabak ve kâselerin düzensiz form özelliklerini taşıdığı gözlemlenmekle birlikte, sade organik bir tasarım anlayışıyla estetik ve işlevsellik arasında dengeli bir ilişki kurulduğu söylenebilir. Tasarımlardaki birbirine benzemeyen şekilsizlik ve simetrik olmayan yapı, doğal formların temel özelliklerini yansıtırken minimalizm anlayışının etkilerini de sunmaktadır. Tasarımın bu karakteristik özelliği hem görsel bir özgünlük sunmakta hem de estetik prensiplere uygun bir yaklaşım sergilemektedir. Modernizm ve

Wabi-Sabi'nin estetik anlayışlarının harmanlanmasıyla meydana gelen bu tasarım, geleneksel tasarımların ötesine geçerek yenilik sunarken; aynı zamanda estetik ve felsefi bir bağ kurmaktadır.

Görsel 15. Keramika Tasarım Merkezi, *Form Tasarımı Uygulama Örneği 5*, 2024

Tasarlanan bu formlarda, doğanın izlerini taşıyan düzensiz şekiller ve yüzey dokuları ön plana çıkartılırken; sadelik ve minimalizm anlayışıyla fazla süslemeden kaçınılmıştır. Tasarımlar, zamanla oluşan doğal renk etkileri ve doğal formların izlerini yansıtarak, Wabi-Sabi felsefesinin günlük kullanım eşyalarında somutlaştırıldığını göstermektedir. Ayrıca, her bir formun özgün yapısı, kusurlu güzellik anlayışını vurgularken, zamanın ve doğanın etkilerini kabul etme ve kutlama anlayışını da sunmaktadır. Çünkü Wabi-Sabi, Batılılaşmış yapay güzellik anlayışını ve görünüşte ulaşılamaz ve doğal olmayan bir mükemmellik halini putlaştırmayı ortadan kaldırır. Batı dünyası, güzellik kavramını her geçen gün daha da rafine ve ulaşılmaz hale gelen bir şeye dönüştürmüş ve doğal güzellik ve varoluşun kusurlarını kabul etme fikrini çarpıtmıştır. Ancak, tam tersine, Japon inancı ve wabi-sabi kavramı tam da bunu benimser ve insanların kusurların ve hamlığın güzelliğini benimsemeye daha açık ve kabul edici olmalarını sağlar (Kyoto-ryokan-sakura, 2019).

Dekor Tasarımı Uygulama Örnekleri

Gelişen teknoloji ile müşterilerin algı ve beklentileriyle birlikte çok farklı tür ve biçimde gerçekleştirilen sofa seramiği dekor tasarımları, ürünün tüketiciyle iletişim kurduğu yüzü olması bakımından pazarlamada en etkili unsurlardan biri olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra sofa seramiği ürünleri, artan talep doğrultusunda, endüstrileşme ve teknolojik ilerlemelere bağlı olarak seri biçimde üretilmeye başlanmıştır. Ancak her ne kadar seri üretimde ürün sayısı önemli olsa da pazarda rekabet edebilmek ve ürünü tercih edilebilir kılmak amacıyla, özgün, farklı ve estetik ürünler oluşturulmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ürünlerin formları ile kullanım yerlerine göre yenilikçi tasarımları, özgün renk ve dekor tasarımlarıyla benzerlerinden farklılıklar içeren ürünlerin üretilmesini zorunlu kılmıştır (Erzincan ve diğerleri, 2021). Dolayısı ile araştırmanın kavram boyutunu oluşturan Wabi-Sabi felsefesine uygun olarak bu araştırma kapsamında 4 dekor tasarımı ürün seti hazırlanmış ve bu ürünler analiz edilmiştir.

Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 1

Görsel 16. İncelendiğinde, malzeme olarak seramikten yararlanılan bu tasarımda yer alan tabakların üzerinde bulunan desenlerin, kusurlu olmanın doğallığın bir yansıması olduğunu benimseyen Wabi-Sabi felsefesine uygun bir anlayış ile oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Biçim olarak yuvarlak ve iç bükey formu ile servis tabaklarında bulunan yeşil renk tonları, birçok kültürde de olduğu gibi Wabi-Sabi felsefesinin de ilkeleri arasında yer alan huzur ve dinginlik duygusu uyandırırken, sarı-kahve tonları ise toprağın sıcaklığını çağrıştırmaktadır. Bu renk uyumu hem doğadan ilham alınarak onun ihtişamının hatırlanmasını sağlamakta hem de doğanın bizlere sunduğu zarafeti yansıtmaktadır. Tabak tasarımlarındaki rastlantısallık, basitlik, yıpranmışlık görüntüsü zamanın verdiği yorgunluk ve çatlak etkisi hissi uyandıran düzensiz dokular ve desenler asimetrik denge oluştururken, Wabi-Sabi felsefesinin temel prensiplerinden biri olan kusurluluğun ve eksikliğin bir güzellik ifadesi olduğu anlayışını etkileyici bir şekilde sunmaktadır. Bu desenler zamanın hızla aktığı doğal süreçlerin izlerini taşıyan bir hikâye anlatıcısı olarak da yorumlanabilir. Ayrıca bu desenlerin evrende bulunan her şeyin değişken ve geçici olduğunu, bu değişim ve geçiciliğin içinde yaşamın özüne dair mesajlar içerdiğini ifade ettiği de söylenebilir. Çünkü sabit olan durağan olan bu felsefe anlayışında benimsenen bir olgu değildir; Geçicilik ve hiçlik önemli bir anlayıştır. Başak'ın da (2022, 167) belirttiği gibi, her şey hiçlikten doğar ve yine hiçliğe döner. Wabi-Sabi felsefesinde objeler, üzerlerinde düşünmek için değil, oldukları gibi kabul edilmek üzere vardır. Esas olan her şeyi gözlemlemek ve kabul etmektir (muga). Evrenin akışkanlığı içerisinde bir şeyi olduğu gibi görmek, evrensel güçlerin (Tao) etkisi altında hiçbir şeyin kalıcı, tam ve kusursuz olmadığını, sürekli devam eden yaratma ve yok olma döngüsü içerisinde bulunduğunu kabul etmeyi gerektirir. Tasarımların bütününe bakıldığında yüzeyin tamamına yansımayan dokular ile yer yer kusurluluğu gösteren desenlerdeki agresif olmayan renkler, yalınlığı ve aynı zamanda renk geçişleri arasındaki alanlar ise boşluk hissini vermektedir.

Görsel 16. Keramika Tasarım Merkezi, *Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 1*, 2024

Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 2

Görsel 17. İncelendiğinde, bu tasarımlarda yer alan bu seramik tabaklardaki desenlerin düzensizliği ve üzerlerinde yer alan şekil ve dokuların asimetrik yapısı, nötr renk tonları doğanın kendi içerisindeki benzersiz görünümünün bir kesitini yansıtarak Wabi-Sabi felsefesinin izlerini doğrudan sunmaktadır. Sade ve minimalist bir anlayış ile karmaşıklıktan uzak bir tasarım dili sunan yuvarlak ve iç bükey formu ile bu servis tabakları, doğanın dinginliğini ve huzur veren atmosferini de yansıtmaktadır. Genel olarak mavi ve krem renk tonlarının hâkim olduğu bu tabak tasarımları, gökyüzü, deniz ve toprağın bileşimini bir arada sunmaktadır. Tasarımlardaki renk tonları, tabağa görsel bir zarafet katarken, aynı zamanda doğayla güçlü bir bağ kurma isteğinin göstergesi olarak somutlaşmıştır. Görsel 17'deki tasarımların dekorlarındaki dokular, belirli oranlarda kullanılan koyu renk lekeleri, bu lekeler arasındaki çatlaklar ve açık renk değerleri boşluk hissini uyandırırken tasarımın bütünündeki renk ve doku uyumu yalınlığı yansıtmaktadır.

Görsel 17. Keramika Tasarım Merkezi, *Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 2*, 2024

Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 3

Görsel 18. İncelendiğinde, bu tasarımda malzeme olarak seramiğin tercih edildiği yuvarlak ve iç bükey formu servis tabaklarının üzerinde bulunan desenler, Wabi-Sabi felsefesindeki doğanın çeşitliliği içerisinde yalınlığın nasıl oluşturulduğunu, kusurluluğun ve geçiciliğin güzelliği nasıl barındırabildiğini estetik bir anlayış ile gözler önüne sermektedir. Tabaklardaki renk tonları, toprağın sıcaklığını ve gökyüzünün mavi renk sakinliği ve huzur duygusunu uyum içerisinde sunmaktadır. Tabaklarda yer alan desen ve renklerdeki aşınmışlık ile yıpranmışlık dokusu, geçmişin izlerini ve hikâyelerini anlatan birer göstergeye dönüşmüşlerdir. Ancak tabaklarda kullanımın getirdiği yıpranmışlık izleri zarif bir şekilde görselleştirilerek, desenlerin yalnızca yüzeyde yer alan bir motif olmadıkları estetik birer nesne oldukları da yansıtılmaya çalışılmıştır. Tabakların kenarlarında yer alan pas rengi tonlar ise,

tarihi süreçte metalin oksitlenmesi gibi, tabakların da değişebileceği doğal süreçler yansıtılmaya ve doğanın kendine has döngüsellliği aktarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca sol taraftaki tabak tasarımında yer alan filedeki farklılık asimetrik dengeyi vurgularken, sağ taraftaki tabakta yer alan dekor simetrik dengeyi yansıtmaktadır. Her iki tasarımın yüzeyi üzerinde renk dağılımındaki koyu ve açık değerler ile dokulardaki düzensizlik boşluk hissi vermektedir.

Görsel 18. Keramika Tasarım Merkezi, *Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 3*, 2024

Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 4

Görsel 19. İncelendiğinde, tasarımda malzeme olarak seramiğin tercih edildiği tabakların üzerinde bulunan desenlerin, Wabi-Sabi felsefesinin temel prensiplerinin güçlü bir yansıması olarak estetik ilkeler ve duygusal derinliği görselleştiren yalın birer ürüne dönüştükleri söylenebilir. Özellikle kahverengi, gri ve mavi tonlar, toprak, taş ve su gibi doğal unsurları çağrıştırarak tasarımlara doğadan ilham almış ürün karakteri kazandırmaktadır. Tabaklardaki düzensiz çizgiler, lekeler ve eskitme dokuları ise kusursuzluktan ziyade doğal bir eskimenin sürecini ve bu sürecin barındırdığı estetik değeri gözler önüne sermekte ve aynı zamanda asimetrik bir denge oluşturmaktadır. Sade, minimalist, kusurlu ve çatlak görünümlü desenlerden yararlanılarak tasarlanan bu tabakların, gösterişli detaylardan uzak, yani Wabi-Sabi felsefesinin fazla süslemeden kaçınma ve özüne odaklanma ilkesiyle uyum içinde olduğu gözlemlenmiştir. Çünkü 'Wabi-sabi' birlikte, yaşlanmanın, zamanın ve kusurların güzelliğinin estetik takdirini taşımaktadır. Bu haliyle yalınlığı ve bir nesnenin en gerçek halini ifade etmektedir. Ayrıca anlamsal açıdan ele alındığında bu tasarımların saflıkta rahatlık bulmayı ve dünyanın maddi takıntılarından uzak bir yaşamı benimsemeyi ifade ettiği söylenebilir. Görsel 19'daki tasarımların yüzeyindeki renk dağılımı ve dokularının aralarındaki boşluklar, düzensizliği hissettirdiği gibi tasarımın ilkelerinden biri olan boşluk ilkesini de göstermektedir.

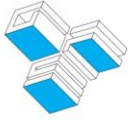
Görsel 19. Keramika Tasarım Merkezi, *Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 4*, 2024

3. Sonuç ve Öneriler

Geleneksel yemek tabaklarından çağdaş yemek tabaklarına uzanan yolculuk, insan yaratıcılığının, kültürel değişim ile gelişimin ve teknolojik ilerlemenin bir kanıtıdır. Antik çağların mütevazı yaprak ve kil tabaklarından günümüzün şık ve minimalist tasarımlarına kadar, yemek tabakları uzun bir yol kat etmiştir. Tabaklar bu süreçte yiyeceklerin ve sanatsal ifadelerin kapları ve değişen değerlerin yansıması olarak hizmet etmiş ve etmeye de devam etmektedir. Seramik tabaklar işlevselliklerinin yanı sıra insanları kültürel mirasa ve geleneklere de bağlamaktadır. Nesiller arasında köprü kurmakta, hayatımızı şekillendiren ortak ritüelleri ve anıları hatırlatmaktadırlar. Bu özellik yemek tabaklarının kültürel sürdürülebilirliğe katkı sağlayan birer araç olduklarını da göstermektedir.

20. yüzyıl sonrası minimalist ve işlevsel tasarıma doğru yönelim, yemek tabaklarının değişim ve gelişimini de etkilemiştir. Sadelik ve net çizgiler, karmaşık desenlerin önüne geçmiştir. Çağdaş tasarımcılar, çeşitli mutfak ve sofraya düzenlemelerini tamamlamak için çok yönlü tabaklar tasarlamaya odaklanmışlardır. Tüm bu unsurlar, Dünya’da farklı ülke ve alanlarda yaygın olarak benimsenen kültürel miras unsurlarından biri olan Wabi-Sabi felsefesinin incelenmesi, bu felsefe yaklaşımının temel özelliklerine dayalı olarak günümüz sofraya seramiklerine yansıtılmasının özgün, farklı ve estetik ürünler ortaya çıkarabileceği varsayımı bir gerekçe olarak kabul edilmiş ve bu araştırmanın gerçekleştirilmesine zemin hazırlamıştır.

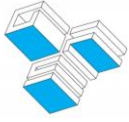
Wabi-Sabi felsefesi, doğanın kusurlu ve geçici güzelliklerini yücelten estetik bir anlayıştır. Bu felsefe, zamanla yıpranmış bir seramik tabaktan, solmuş bir çiçeğe kadar her şeyin içindeki doğal kusurları ve izleri görmeyi, bu izlerin oluşturduğu benzersiz güzelliği kutlamayı savunur. Bu felsefe, mükemmeliyet arayışını reddederek, doğada ve nesnelerdeki zamanın etkilerini bir estetik değer olarak kabul eder. Özellikle Japon çay seremonisi ve Zen Budizmi’nin etkisiyle şekillenen bu felsefe, yaşamın geçici doğasını kutlamak ve günlük ritüellere derin bir anlam kazandırmak amacını güder. Wabi-Sabi’nin estetik özellikleri, seramiklerde organik formlar, düzensiz yüzeyler,

çatlaklar ve doğanın etkisiyle oluşan izlerle kendini gösterir. Sofra seramiklerinde ise kusursuzluk arayışından uzaklaşarak doğallık ve sıcaklık hissi veren formlar ve dekorlar ön plana çıkar. Bu felsefi yaklaşım, yalnızca bir tasarım anlayışı değil, aynı zamanda yaşamın derinliklerine inerek insanın çevresiyle olan ilişkisinde denge ve uyum yaratmayı amaçlar.

Bu araştırmada, Wabi-Sabi felsefesinin temel özellikleri, estetik öğeleri ve kültürel sürdürülebilirlik prensipleri dikkate alınmış, araştırma sürecinde elde edilen veriler endüstriyel sofraseraamiği form ve dekor tasarımı ürünlerine entegre edilmiş ve özgün tasarımlar ortaya konulmuştur. Organik ve asimetrik formlar ile doğadan ilham alan renk paletleri ve doğal bir malzeme olarak seramiğin tercih edildiği bu tasarımlar, geleneksel Wabi-Sabi felsefesinin temel özelliklerini günümüz tüketim anlayışına adapte ederken üretim sürecinde çevre dostu materyallerin kullanımını öncelemeyle çevresel sürdürülebilirliği de desteklediği görülmüştür. Örneğin bu kapsamda seramik üretiminde sırlı ve sırsız atık seramiklerin üretime tekrar kazandırılması sağlanmıştır. Bu yenilikçi ve özgün ürün ortaya koyma yaklaşımı, araştırmacıların görev yaptığı firmanın sektördeki lider konumunu pekiştirmeyi ve her bir sofraseraamiği ürünüyle özgün, farklı ve estetik açıdan anlam taşıyan örnekler sunmayı ve bu değeri geleceğe taşımayı amaçlamıştır. Günümüzün minimalist, organik form, asimetrik denge, sade ve yalın, özgün doku yaklaşımı ve doğal renk paleti gibi çağdaş tasarım anlayışı, bu çalışmanın konu olarak üzerinde durduğu Wabi-Sabi felsefesi ile ele alınmış, yorumlanmış, sonrasında sadelik ve kusurluluk anlayışı ile özgün 4 adet form ve 4 adet de dekor tasarımına yansıtılmıştır. Wabi-Sabi felsefesindeki doğal ve organik formlar, düzensiz yüzeyler, çatlaklar veya renk tonlarındaki varyasyonlar aracılığıyla anlam kazanan ve seramik ürünlere sadece işlevsellik değil, aynı zamanda duygusal bir derinlik kazandırma anlayışı bu araştırma kapsamında tasarlanan sekiz adet ürüne de yansıtılmıştır.

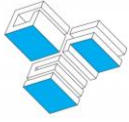
Wabi-Sabi felsefesinin derinliğini ve doğanın izlerini modern tasarım anlayışına yansıtması, tüketicilere sadece işlevsel, farklı ve estetik açıdan değer sunan ürünler değil, aynı zamanda kültürel ve çevresel değerleri de önemseyen ürünleri geliştirilmesi bu araştırmada ulaşılan bir diğer sonuç olmuştur. Ayrıca araştırma sürecinde oluşturulan tasarımların, estetik anlayışın geleneksel bir felsefe yaklaşımıyla yeniden yorumlanabildiğini, kültürel mirasın modern üretim teknikleriyle yaşatılabileceğini, doğaya en az etki ile üretim yöntemlerinin uygulanabildiğini ve doğal bir malzeme olan seramiğin kullanımıyla doğaya saygıyı dikkate alarak tüketim alışkanlıklarına olumlu yönde bakış açısı kazandırabileceğini göstermiştir. Bunun yanı sıra geleneksel Wabi-Sabi felsefesi yaklaşımına göre tasarlanan sofraseraamiği ürünlerinin sadece işlevsel bir endüstriyel tasarım unsuru değil, aynı zamanda kullanıcının doğallığa, sadeliğe ve kusurluluğa yönelik farkındalığını artıran bir araç olarak öne

çıktığı da belirlenmiştir. Araştırma kapsamında oluşturulan tasarımların rekabetçi sofa seramiği sektörüne yeni bir soluk getireceği umulmaktadır.

Kaynakça

- Abidin, S., Z., Sigurjónsson, J., Liem, A., Keitsch, M. (2008). *On The Role of Formgiving In Design*. International Conference on Engineering and Product Design Education, 4 & 5 September 2008, Universitat Politecnica De Catalunya, Barcelona, Spain.
- Ayaydın, A., Vural, D., Tuna, S., Yılmaz, M. (2023). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*. Ankara: Editörler: Alakuş, A. O, ve L. Mercin, Pegem Akademi, ISBN 978-605-5885-18-2., 6. Baskı (2023)
- Bal, Ö. (2020). *Duygusal Olarak Uzun Ömürlü Tasarım İçin Japon Sanatı ve Estetiğini Keşfetmek (Çeviri Makale)*, The Journal of Academic Social Sciences, Cilt: 100
- Başak, R. (2022) *Doğu ve Batı Estetiğinde Anlam Arayışı: Wabi-Sabi ve Sprezzatura İlişkisi*. Ulakbilge (doi: 10.7816/ulakbilge-10-69-06), Sayı:69, Sayfa:161–179
- Cooper, T. M. (2018) *The Wabi-Sabi Way: Antidote for a Dualistic Culture?* Journal of Conscious Evolution: Iss. 10, Article 4
- Du, S., Binti, A. S., Zhang, Y., Zhang, K., & Zheng, T. (2024). *The sustainability of wabi-sabi aesthetics in ceramic product design*. The International Journal of Designed Objects (<https://doi.org/10.18848/2325-1379/CGP/v18i01/81-98>), Cilt: 18, Sayı: 1, Sayfa: 81–98
- Erzincan, A., Yıldız, N., Günay, E., Parlak, D., Evren, B. & Mercin, L. (2021). *Sofra Seramiklerinde Dekorlama Teknikleri, Ink-Jet Dekorlama Tekniği İle Diğer Tekniklerin Birlikte Kullanımı*. Inonu University Journal of Art and Design. Cilt: 11 - Sayı: 24. ISSN: 1309-9876, e-ISSN: 1309-9884. Ss. 103.129.
- Göksel, N. N., & Erbay, M. (2021). *Wabi-Sabi Estetiğinin İç Mekân Özelinde Ölçütlerinin Belirlenmesi*. Art-E Sanat Dergisi (<https://doi.org/10.21602/sduarte.988598>), Cilt:14, Sayı: 28, Sayfa: 924-954
- Hoşgör, K. (2022). *Estetik*, TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı Popüler Bilim Yayınları, https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/estetik_felsefe?s=08
- Juniper, A. (2003). *Wabi-Sabi: The Japanese Art of Impermanence*. Boston: Tuttle, Dijital Yayın (<https://archive.org/details/andrew-juniper-wabi-sabi-the-japanese-art-of-impermanence-tuttle-publishing-2003-1/mode/2up>)
- Koren, L. (1994) *Wabi-Sabi for Artists, Designers, Poets & Philosophers*. Point Reyes, California: Stone Bridge Press, Dijital Yayın (<https://archive.org/details/wabisabiforartis0000kore/mode/2up>)
- Özer, G. (2013). *Wabi-Sabi Estetiği ve Japon Seramik Sanatına Etkiler*, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sayfa: 31- 42
- Pilgrim, R.B. (1977) *The Artistic Way and the Religio-Aesthetic Tradition in Japan*. Philosophy East and West, Cilt: 27, Sayı: 3, Sayfa: 285-305
- Prusinski, L. (2013). *Wabi Sabi, Mono no Aware, and Ma: Tracing Traditional Japanese Aesthetics through Japanese History*. (2013). Symposium on Undergraduate Research and Creative Expression (SOURCE). 216.
- Topdemir, H. G. (2009). *Felsefe Nedir? Bilgi Nedir?*. Türk Kütüphaneciliği, Cilt:23, Sayı:1, Sayfa:119-133

Toros, S. (2021). *Yaratıcı Endüstriler ve Endüstriyel Tasarım: Kavramlar ve Olgular*. Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi. 2021, 8 (1): 311-329 DOI: <https://doi.org/10.17572/mj2021.1.311329>, Issn: 2148-970x Wwww.Momentdergi.Org

Yurt, E., & Başarır, S. B. (2020) *Aesthetics of Anaesthetics: Western Postmodern Attitude and Japanese Wabi-Sabi Kaygı*. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi (<https://doi.org/10.20981/kaygi.792651>), Cilt: 19, Sayı: 2, Sayfa: 665-696

İnternet Kaynakları

Danslegris (2025). *Wabi-Sabi Interior Design: Principles, Design Ideas, and Inspiration*. https://danslegris.com/blogs/journal/wabi-sabi-interior-design-principles-design-ideas-and-inspiration?srsId=AfmBOop6TEISOMsBCnACu4QueWoV8L7NQP_vI2H_gQoXNznU7p617aa6 (Erişim Tarihi: 3.09.2025)

Deniz, M. (2013). Wabi-Sabi: Yalnızlığın Estetiği. <https://mervedeniz.wordpress.com/2013/03/13/wabi-sabi-yalnizligin-estetigi/> (Erişim Tarihi: 12.09.2025)

İtani, O. (2021). *5 Teachings From The Japanese Wabi-Sabi Philosophy That Can Drastically Improve Your Life*. Slow Life Design. <https://www.omaritani.com/blog/wabi-sabi-philosophy-teachings>. (Erişim Tarihi: 12.09.2025)

Kyoto-ryokan-sakura (2019). *Why is it difficult to understand what wabi-sabi means?*. <https://www.kyoto-ryokan-sakura.com/archives/191> (Erişim Tarihi: 20.09.2025)

Görsel Kaynaklar

Görsel 1: Wabi-Sabi Felsefesinin Sofra Seramiğine Yansıması <https://mij.com.au/products/wabi-sabi-dinner-plate-25-5-cm> (Erişim tarihi: 4.12.2025)

Görsel 2: Serhii Makhno, ailesi için bir WABI SABI dairesi tasarımı <https://makhnostudio.com/project/wabi-sabi-apart/> (Erişim tarihi: 4.12.2024)

Görsel 3: Çay evi, *Suikē-en bahçesi, Tokyo* <http://www.anshin-sad.ru/english/pavilions/pavilions.html> (Erişim tarihi: 7.12.2024)

Görsel 4: Chojiro tarafından “Kato” olarak adlandırılan siyah raku çay kasesi, <https://www.kyoto-museums.jp/en/museum/central/3769/> (Erişim Tarihi: 4.12.2024)

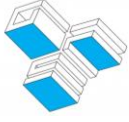
Görsel 5: Wabi-Sabi felsefesinde tercih edilen doğa ilhamlı renk tonlarından bazı örnekler, Keramika Tasarım Merkezi Arşivi (Oluşturma Tarihi: 7.12.2024)

Görsel 6a: Wabi-Sabi Ruhu Dokularına Şehirden Örnekler, https://www.sohu.com/a/603427054_121124642/ (Erişim Tarihi: 7.12.2024)

Görsel 6b: Wabi-Sabi Ruhu Dokularına Şehirden Örnekler, <https://www.digitalphotomentor.com/photography-challenges/wabi-sabi-photography-challenge/> (Erişim Tarihi: 7.12.2024)

Görsel 6c: Wabi-Sabi Ruhu Dokularına Şehirden Örnekler, https://tr.pinterest.com/pin/1573_44580715988533/ (Erişim Tarihi: 7.12.2024)

Görsel 7: Luci Rie, Footed Bowl, <https://www.oxfordceramics.com/exhibitions/66/works/artworks-5613-lucie-rie-footed-bowl-c-1986/> (Erişim Tarihi: 9.12.2024)

- Görsel 8:** Akiko Hirai, Kazahana Moon Jar, <https://rwguildgalleryny.com/products/akiko-hirai-moon-jar-no-5-8-2023/> (Erişim Tarihi: 10.12.2024)
- Görsel 9:** Hans Coper, Pot with Four Indents and Cylindrical Foot, C. 1975, <https://www.artsy.net/artwork/hans-coper-pot-with-four-indents-and-cylindrical-foot> (Erişim Tarihi: 10.12.2024)
- Görsel 10:** Kazunori Hamana ve Yukiko Kuroda, Untitled (2018/2019), <https://ocula.com/advisory/perspectives/kazunori-hamana-ceramics/> (Erişim Tarihi: 12.12.2024)
- Görsel 11:** Yohen Blue Flower Vase, 2024. https://store.huls.com.sg/products/yohen-blue-flower-vase-takashi-baba?srsId=AfmBOoo9XA-SF4kNx28MpbaC9hG0fSFIgSA9ER_IYsvIMJDo7qgyhKSTm (Erişim Tarihi: 12.12.2024)
- Görsel 12:** Form Tasarımı Uygulama Örneği 1, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)
- Görsel 13:** Form Tasarımı Uygulama Örneği 2, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)
- Görsel 14:** Form Tasarımı Uygulama Örneği 3, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)
- Görsel 15:** Form Tasarımı Uygulama Örneği 4, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)
- Görsel 16:** Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 1, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)
- Görsel 17:** Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 2, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)
- Görsel 18:** Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 3, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)
- Görsel 19:** Dekor Tasarımı Uygulama Örneği 4, Keramika Tasarım Arşivi (Oluşturma tarihi: 2024)